

ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΟΠΩΣ ΝΟΜΙΖΟΥΝ ΟΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ (του Ιωάννη Π. Ζώη)

1. Η περίοδος ραγδαίας αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού φαίνεται πως φτάνει στο τέλος της.

50 χρόνια πριν ο μέσος παγκόσμιος αριθμός γεννήσεων ανά γυναίκα ήταν 5, σήμερα έχει πέσει στο μισό, 2.5, κάτι που δεν έχει ξανασυμβεί την ανθρώπινη ιστορία. Αυτό οφείλεται σε συνδυασμό παραγόντων όπως γυναικεία μόρφωση, πρόσβαση σε πρακτικές αντισύλληψης, πολιτικές που στηρίζονται στον οικογενειακό προγραμματισμό και αυξημένη βιωσιμότητα των παιδιών.

Τα παγκόσμια δημογραφικά συνεπακόλουθα του παραπάνω είναι εκπληκτικά: Κατά την τελευταία δεκαετία ο παγκόσμιος συνολικός αριθμός των παιδιών με ηλικία 0-14 βρίσκεται γύρω στα 2 δισεκατομμύρια και οι ειδικοί του ΟΗΕ προβλέπουν πως ο αριθμός αυτός θα διατηρηθεί καθ' όλη τη διάρκεια του 21^{ου} αιώνα περίπου σταθερός. Το πλήθος των παιδιών έχει φτάσει στην οροφή του. Ο πληθυσμός θα αυξάνει όσο μεγαλώνουν αυτά τα παιδιά αλλά κατά το δεύτερο μισό του αιώνα μας ο συνολικός πληθυσμός της γης θα σταθεροποιηθεί γύρω στα 9-12 δις.

2. Η διάκριση σε αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες τείνει να εκλείψει

Οι πρώτες ήταν πλούσιες, με ολιγομελείς οικογένειες, μεγάλο προσδόκιμο όριο ζωής και πολιτικά ισχυρές, οι δεύτερες τα αντίθετα. Υπήρχε ξεκάθαρο διαχωριστικό όριο μεταξύ των δύο αυτών ομάδων χωρών.

Κατά την τελευταία δεκαετία τα πράγματα έχουν αλλάξει πολύ και η οριοθέτηση των δύο κατηγοριών έχει σχεδόν εξαφανιστεί με αποτέλεσμα οι χώρες να συνιστούν ένα πραγματικό συνεχές: Στην μια άκρη του φάσματος υπάρχουν χώρες που πρωτεύουν σε πλούτο και δημόσια υγεία σαν τη Νορβηγία και τη Σιγκαπούρη και στον αντίποδα υπάρχουν οι φτωχές χώρες που ταλανίζονται και από μακροχρόνιες εμφύλιες διαμάχες σαν το Κογκό και τη Σομαλία και στο ενδιάμεσο υπάρχουν σε σχεδόν συνεχή διάταξη όλες οι υπόλοιπες χώρες. Οι περισσότεροι άνθρωποι ζουν στις ενδιάμεσες χώρες. Η Βραζιλία, το Μεξικό, η Κίνα, η Τουρκία, η Ταϊλάνδη και πολλές χώρες σαν αυτές στα περισσότερα χαρακτηριστικά τους μοιάζουν περισσότερο με το πλούσιο άκρο του συνεχούς φάσματος. Στον καιρό μας η μισή παγκόσμια οικονομία και η μεγαλύτερη ανάπτυξη βρίσκεται πλέον εκτός της «Ατλαντικής ζώνης» (Δ. Ευρώπη – Β. Αμερική).

3. Σήμερα οι άνθρωποι είναι πολύ πιο υγιείς

Πριν 50 χρόνια το μέσο προσδόκιμο ζωής παγκοσμίως ήταν τα 60 χρόνια. Σήμερα είναι 70 χρόνια. Το πιο σπουδαίο όμως είναι ότι αντίθετα με αυτό που συνέβαινε στο παρελθόν, σήμερα το μέσο προσδόκιμο τείνει να είναι ανεξάρτητο από το κατά κεφαλή εισόδημα: Για παράδειγμα σήμερα το Βιετνάμ έχει μέσο προσδόκιμο ζωής το ίδιο με των ΗΠΑ το 1980 αν και το κατά κεφαλή εισόδημα στο Βιετνάμ σήμερα είναι παραπλήσιο με το κατά κεφαλή εισόδημα που είχαν οι ΗΠΑ το 1880! Ο λόγος για την αύξηση του μέσου παγκοσμίου προσδόκιμου ζωής οφείλεται στην μείωση της παιδικής θνησιμότητας: Σήμερα παγκοσμίως 1 στα 20 παιδιά πεθαίνει πριν φτάσει την ηλικία των 5 ετών, η αναλογία το 1960 ήταν 1 στα 5!

Ένας μύθος που επικρατεί είναι πως βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών και μειώνοντας την παιδική θνησιμότητα οδηγούμαστε σε αύξηση του παγκοσμίου πληθυσμού. Όμως συμβαίνει το αντίθετο διότι επεμβαίνει ο οικογενειακός προγραμματισμός και οι γυναίκες γεννούν λιγότερα παιδιά. Αυτό αποτελεί σημαντικότερο παράγοντα, ο οικογενειακός προγραμματισμός επισκιάζει την θνησιμότητα. Η μεγαλύτερη αύξηση πληθυσμού

σήμερα παρατηρείται σε χώρες όπως το Αφγανιστάν και το Κογκό που έχουν πολλές γεννήσεις ανά γυναίκα/οικογένεια αλλά και μεγάλη παιδική θνησιμότητα. Μειώνοντας την παιδική θνησιμότητα αυξάνει ταυτόχρονα και η επίδραση του οικογενειακού προγραμματισμού και μειώνονται οι γεννήσεις.

4. Μόρφωση. Σήμερα το 84% του παγκόσμιου πληθυσμού είναι εγγράμματο

Η μόρφωση δε τείνει να εξισωθεί στα δύο φύλλα: Οι άνδρες ηλικίας 25-34 έχουν παγκοσμίως κατά μέσο όρο παρακολουθήσει 8 χρόνια σχολείο και οι γυναίκες της ίδιας ηλικίας έχουν κατά μέσο όρο παρακολουθήσει 7 χρόνια σχολείο.

5. Το τέλος της απόλυτης φτώχειας ίσως φαίνεται κάπου στον ορίζοντα

Οι οικονομολόγοι ορίζουν την απόλυτη φτώχεια ως εισόδημα λιγότερο από 1.25 δολάρια την ημέρα. Πιο πρακτικά απόλυτη φτώχεια σημαίνει να μην είναι κάποιος σίγουρος πως θα έχει φαγητό την επόμενη μέρα. Σύμφωνα με στοιχεία της παγκόσμιας τράπεζας ο παγκόσμιος πληθυσμός με εισόδημα κάτω των 1.25 δολαρίων την ημέρα το 1980 ήταν 2 δις, σήμερα το νούμερο αυτό έχει πέσει περίπου στο μισό (έχουν γίνει οι απαιτούμενες αναγωγές και προβολές).

Τα στοιχεία προέρχονται από τον Hans Rosling, καθηγητή Παγκόσμιας Υγείας στο Ινστιτούτο Καρολίνσκα της Σουηδίας (αναφέρεται στη λίστα του περιοδικού Time 2012 των 100 ανθρώπων με τη μεγαλύτερη επιρροή παγκοσμίως).

Ιωάννης Π. Ζώης

Πηγή/φωτό: Αντίφωνο